

Historik – information om ändringar i vägledning 2012:2 Handikappersättning

Denna bilaga beskriver de sakliga ändringar som gjorts i vägledningens olika versioner. Versionerna presenteras i fallande kronologisk ordning, det vill säga den senaste ändringen redovisas först.

Version	Beslutsdatum	Kapitel, avsnitt eller bilagor som ändrats)
7	2023-11-23	Kapitel 2, 4, 5, 6, 8, Källförteckning
6	2023-06-01	Kapitel 2, 4, 5, 7, 8, Källförteckning.
5	2019-06-14	Kapitel 1, Bilaga 1.
4	2019-04-29	Kapitel 1, 5, 6, 8, 9, 10.
3	2018-05-29	Kapitel 2, 3, 4, 5, 7, 8.
2	2018-01-19	Kapitel 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8.

Version 7

- Han eller hon har i löpande text ersatts med hen. Handläggare har ersatts med utredare.

Förkortningar

Följande förkortningar och förklaringar har tagits bort: KRNG – Kammarrätten i Göteborg, KRNJ – Kammarrätten i Jönköping, KRNS – Kammarrätten i Stockholm och KRSU – Kammarrätten i Sundsvall.

Kapitel 2

2.3 Åldersvillkor

Följande stycke har tagits bort eftersom ersättning i praktiken inte längre kan beviljas i den situationen: "Om man ansöker om handikappersättning före juli det året man fyller 19 år kan Försäkringskassan fatta beslut i förväg, under förutsättning att det går att bedöma det framtida stödbehovet."

I löptext tillägg av Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:15)
Merkostnader efter att åldersvillkoret för merkostnadsersättning har uppnåtts.

I rättsfallshänvisningen till HFD, RÅ 2005 ref. 38, har tillägg och språkliga justeringar gjorts.

Rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2015:011 och Kammarrätten i Göteborgs dom med mål nr 4368-13 har tagits bort. Hänvisning till Försäkringsöverdomstolens dom den 27 april 1993, mål nr 663/91:12, har i stället lagts till.

Kapitel 4

4.3.1 Avsevärd tid

I löptexten har hänvisning till KRNS 6395-1995 tagits bort.

4.4 Hjälpbehov

Under rubriken Vad räknas som mer tidskrävande hjälp? Rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2011:34 och Kammarrätten i Göteborgs dom med mål nr 300-10 har tagits bort.

4.5 Sammanvägning av hjälpbehov och merkostnader

Språklig justering i andra stycket. Rättsfallshänvisning till Kammarrätten i Jönköpings dom med mål nr 1161-04 har tagits bort.

4.8 Blinda och gravt hörselskadade

Hänvisning till domsnytt 2014:019 har tagits bort i rättsfallshänvisningen.

Kapitel 5

5.1 Vad är merkostnader

Rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2010:08 och Kammarrätten i Göteborgs dom med mål nr 2119-09 har tagits bort. Med anledning av det tillägg i löptext om att vad som är merkostnader kan förändras med tiden och att en aktuell bedömning behöver göras vid tidpunkten för prövningen.

Rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2012:013 och dom KRNG 4758–11 har tagits bort.

5.2.2 Hjälpmedel

Under rubriken Hundar som hjälpmedel. Texten har justerats språkligt och rättsfallshänvisning till KRNG mål nr 6759-04 har tagits bort. Läs mer har lagts till.

5.2.3 Merkostnader för hälsa vård och kost

Under rubriken Öppen hälso- och sjukvård och privata alternativ har rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2012:013 och Kammarrätten i Göteborgs dom med mål nr 4758–11 tagits bort. Förtydligande av läs mer.

Under rubriken Läkemedel har hänvisning till domsnytt 2010:3 tagits bort i rättsfallshänvisningen. Viss språklig justering till följd av detta. Ingen gråmarkering.

Under rubriken Kost har rättsfallshänvisning utifrån domsnytt 2013:009 och Kammarrätten i Jönköpings dom med mål nr 3556-12 tagits bort. Hänvisning till Konsumentverkets rapport 2019:12 Konsumentverkets matsedel har lagts till.

5.2.4 Kostnader för hjälpbehov i den dagliga livsföringen

Under rubriken Privat städhjälp har rättsfallshänvisning till KRSU mål nr 414-2001 tagits bort. Med anledning av detta har tillägg gjorts i löptext.

5.2.6 Övriga merkostnader

Under rubriken God man eller förvaltare har rättsfallshänvisning till domsnytt 2015:011 och mål nr 4368-13 tagits bort. Tillägg och språkliga justeringar i löptext. Läs hänvisning till cirkulär 22:31 har lagts till.

Kapitel 6

Kapitlets rubrik har justerats (tidigare Olika boendeformer och vård på institution). Ingen gråmarkering.

6.1 Vård på institution med mera

Språklig justering och tillägg om vad som avses med kvartal.

6.2 Boendeformer som kan påverka handikappersättningen

Avsnittets rubrik har justerats (tidigare Olika boendeformer). Texten har justerats språkligt och tillägg har gjorts med anledning av att domsnytt 2011:34 och dom KRNG 300-10 tagits bort.

Kapitel 8

8.3 Omprövning med anledning av ändrade förhållanden

Under rubriken Förändringar i samhället. Texten har kortats ner och justerats språkligt.

Källförteckning

Under rubriken Rättsliga ställningstaganden. Tillägg av Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:15) *Merkostnader efter att åldersvillkoret för merkostnadsersättning har uppnåtts.*

Under rubriken Domar från Högsta förvaltningsdomstolen. Domsnytt 2014:019 har tagits bort.

Rubriken Domar från Kammarrätterna och dess innehåll har tagits bort (KRNG mål nr 4368-13 – Domsnytt 2015:11, KRNJ mål nr 3556-12 – Domsnytt 2013:009, KRNS mål nr 22-11 – Domsnytt 2012:42, KRNG 4758-11 – Domsnytt 2012:13, KRNG mål nr 300-10 – Domsnytt 2011:34, KRNG mål nr 2119-09 – Domsnytt 2010:08, KRNG mål nr 6759-04, 2005-09-12, KRNG mål nr 6599-03, 2004-09-28, KRNJ mål nr 2238-03, 2005 04-12, KRSU mål nr 414-2001, 2001-10-29, KRNS mål nr 6395-1995, 1996-03-01, KRNJ mål nr 1161-04).

Under rubriken Domar från Försäkringsöverdomstolen. Tillägg av FÖD-dom 663/91:12.

Under rubriken Övriga källor. Sveriges Kommuner och Regioner cirkulär 22:31 har lagts till.

Version 6

- Begreppet landsting ersatts med region.

Sammanfattning

Rättsligt ställningstagande (FKRS 2018:11) Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag har utgått och tagits bort.

Läsanvisningar

Förtydligande skrivningar om förmånen har lagts till.

Kapitel 2

2.1.2 Ansökan när den sökande har avlidit. Rubriken har justerats språkligt och texten har omarbetats. Rättsfall och Läs mer-ruta har tagits bort.

2.5 Läkarutlåtande. Nya underrubriker Krav på läkarutlåtande vid ansökan och När medicinskt underlag behöver kompletteras. Texterna har omarbetats med mer aktuella skrivningar.

2.6 Den försäkringsmedicinska rådgivarens roll. Rubriken har justerats språkligt. Texten har omarbetats med mer aktuella skrivningar.

2.6.1 Konsultation med försäkringsmedicinsk rådgivare. Rubriken har justerats språkligt. Texten har omarbetats med mer aktuella skrivningar.

Kapitel 4

4.8.1 Blinda. Rubriken har justerats språkligt. Texten har omarbetats med mer aktuella skrivningar.

4.8.2 Gravyt hörselskadade. Rubriken har justerats språkligt. Texten har omarbetats med mer aktuella skrivningar.

Kapitel 5

5.1 Text om normala kostnader har omarbetats.

Merkostnader på grund av hjälpbehov. Läs mer-ruta om domsnytt 2012:42 har tagits bort.

Engångskostnader. Rättsligt ställningstagande (FKRS 2018:11) Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag har utgått och tagits bort.

Framtida kostnader. Rättsligt ställningstagande (FKRS 2018:11) Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag har utgått och tagits bort. Även Läs mer-ruta om det rättsliga ställningstagandet har tagits bort.

5.2.3 Preparat. Läs mer-ruta om domsnytt 2010:3 har tagits bort.
Kost. Rubriken har justerats språkligt. Läs mer-ruta har justerats.

5.2.6 Övriga merkostnader

Kapitalvaror. Rättsligt ställningstagande (FKRS 2018:11) Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag har utgått och tagits bort

5.3 Uppgifter från statliga myndigheter. Rubriken har justerats språkligt. Texten om Konsumentverkets beräkningar har omarbetats. Underrubrik Information från andra statliga myndigheter har lagts till. Texten har omarbetats.

Kapitel 7

7.3 Beslut som fattas av handläggaren. Rubrik har justerats språkligt. Anpassningar har gjorts med anledning av ändringar i Generaldirektörens arbetsordning för Försäkringskassan (2016:02).

Kapitel 8

8.1 Allmänt om omprövning. Rubriken har justerats språkligt.

8.3.1 Metodstöd – efterkontroll. Ändring utifrån att beslut ska fattas i journal och att beslutsmeddelande ska skickas vid behov samt språkliga justeringar.

8.5 Återkrav och återbetalningsskyldighet. Rubriken har justerats språkligt. Tillägg avseende ställningstagande om förfluten tid utifrån Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2022:05) Beviskrav vid bedömning av återbetalningsskyldighet. Hänvisning till vägledning 2005:2 Fordringshantering hos Försäkringskassan har tagits bort. Nytt metodstöd gällande utredning vid misstanke om felutbetalning för förfluten tid har lagts till.

Källförteckning

Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2022:05) *Beviskrav vid bedömning av återbetalningsskyldighet*

Rättsligt ställningstagande (FKRS 2018:11) *Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag har utgått och tagits bort.*

Version 5

Vägledningen har reviderats utifrån att den äldre lydelsen av 50 kap. SFB har lagts till i bilaga 1.

Kapitel 1

I avsnitt 1.5 har en hänvisning till bilaga 1 lagts till.

Version 4

Vägledningen har reviderats utifrån att bestämmelserna om merkostnadsersättning infördes den 1 januari 2019 genom lagen (2018:1265) om ändring av socialförsäkringsbalken.

Generellt

Lagen (2018:1265) om ändring av socialförsäkringsbalken har lagts till i Källförteckning liksom Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2018:11) *Merkostnader som kan ge rätt till merkostnadsersättning, handikappersättning och vårdbidrag*, Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2018:13) *Omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning – familjehem* och Vägledning (2018:3) *Merkostnadsersättning*.

Nytt stycke i Sammanfattningen som handlar om merkostnadsersättning och övergångsbestämmelserna.

Kapitel 1

1.5 nytt avsnitt *Merkostnadsersättning infördes den 1 januari 2019* som beskriver ikraftträdandet av merkostnadsersättning.

Kapitel 2

2.6 Försäkringsmedicinsk rådgivare. I Metodstöd – fördjupat stöd har specialist tagits bort eftersom den yrkesrollen inte längre deltar i dessa konsultationer. Fördjupat stöd har bytt namn till Muntlig konsultation med FMR.

Kapitel 5

5.1 Det rättsliga ställningstagandet (FKRS 2018:11) har skrivits in i avsnitten Engångskostnader och Framtida kostnader

5.2.6 Det rättsliga ställningstagandet (FKRS 2018:11) har skrivits in i stycket om Kapitalvaror.

Kapitel 6

6.3.1 Det rättsliga ställningstagandet (FKRS 2018:13) har skrivits in. Stycket med hänvisning till domsnytt har tagits bort.

Kapitel 8

8.3.1 *Ålderspension* – stycket som handlar om ålderspension har flyttats till 8.2. Det måste av misstag flyttats om i version 3 av vägledningen.

Kapitel 9

Nytt namn på kapitlet. Från *Övergångsbestämmelser* till *Inför att SFB trädde ikraft*.

Kapitel 10

Nytt kapitel *Övergångsbestämmelser för handikappersättning*.

Version 3

Vägledningen har reviderats utifrån att Förvaltningslag (2017:900) träder i kraft den 1 juli 2018.

Generellt

Ändring av serienummer av Förvaltningslagen (1986:223) till Förvaltningslagen (2017:900).

Hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken i avsnitt som berör förvaltningsrättsliga frågor*.

I vägledningen har det plockats bort sådant som inte är förmånsspecifikt för handikappersättning.

Hänvisningar

Tillägg av att vägledningen innehåller bara det som är förmånsspecifikt för handikappersättning och hänvisar därför i vissa fall till andra vägledningar

Kapitel 2

2.1 Omarbetning av text. Hänvisning till att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* och till 19–22 §§ *Förvaltningslagen* (2017:900) har lagts till.

2.6 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* om dokumentation.

2.7 Lagruta med 110 kap. 10 § andra stycket har flyttats från avsnitt 2.7.1 samt tillägg av hänvisning till att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*

2.8 Hänvisning till att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*

Kapitel 3

3.1 Tillägg i lagruta 4 kap 3 § SFB och 5 kap 2–3 §§ SFB, Hänvisning till att läsa mer i 2017:1, *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal – Försäkringskassans uppdrag vad gäller vissa gemensamma gränsöverskridande frågor* om sammanträffande av förmåner och om avtal om social trygghet mm.

3.1.1 Tillägg att läsa mer om bosättningsbaserade förmåner vid utlandsvistelse i vägledning 2017:1, *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal - Försäkringskassans uppdrag vad gäller vissa gemensamma gränsöverskridande frågor*

Kapitel 4

Ny rubrik – Övriga förutsättningar för rätt till handikappersättning

4.1 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* om utredningsskyldighet.

Kapitel 5

5.2.1 under rubrik Bostadsanpassning, Ny lag (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag

Kapitel 7

7.1 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* om Försäkringskassans beslut.

7.3 Ändrat om beslut i första punkten utifrån Generaldirektörens arbetsordning för Försäkringskassan (2016:02). Avser beslut om avslag i de fall grunden för avslaget är att den enskilde inte omfattas eller har omfattats av socialförsäkringen enligt bestämmelserna i 3–7 kap. SFB eller motsvarande äldre bestämmelser

7.4 Omarbetad text under läs mer.

7.5 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* och Försäkringskassans riktlinjer 2005:14 *Att skriva kommuniseringsbrev och beslutsbrev i Försäkringskassan*.

7.6 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* och Försäkringskassans riktlinjer 2005:14 *Att skriva kommuniseringsbrev och beslutsbrev i Försäkringskassan*.

7.8 Tillägg av att läsa mer i vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* om interimistiska beslut och om hur tolkning ska göras av begreppen *betydande dröjsmål, sannolikt och väsentlig betydelse i fråga om förutsättningarna att fatta ett interimistiskt beslut*.

Kapitel 8

8.1 Tillägg av omprövningstidpunkt. Omarbetad text i stycket Särskilt utsedd beslutsfattare ska vid omprövning även fatta beslut när det gäller så väl oförändrad rätt med oförändrat innehåll som vid oförändrad rätt med förändrat innehåll.

8.3.2 Omskrivet metodstöd – efterkontroll punkt 1 och 2.

- förhållandena *inte har ändrats* så mycket att behovet av handikappersättning har påverkats. Då ska beslutet inte omprövas. Något formellt beslut fattas inte utan personen kan få ett meddelandebrev om fortsatt rätt till handikappersättning på samma nivå.
- förhållandena *har ändrats* så mycket att behovet av handikappersättning har påverkats. Detta gäller även om det i utredningen framkommer att det också skett andra förändringar som sammantaget leder till att nivån ska vara oförändrad. Då ska beslutet omprövas.

Lagar

Tillägg av Förvaltningslagen (2017:900)

Nytt – lagen (2018:222) om bostadsanpassning

Version 2

Vägledningen har fått en ny layout med lagrutor och symboler. Strukturen i vägledningen följer processen på ett bättre sätt. Det finns hänvisningar till nya domar och domsnytt. Omarbetning av avsnitt har skett och text har omformulerats för att bli tydligare utan att ändring i sak har skett.

Kapitel 2

2.1 Förtydligande om förlängning av ersättning enligt 110 kap. 6 § SFB.

Lagt till att det ska framgå i ärendet att Försäkringskassan tagit ställning till varje ansökt merkostnad även om personen redan har den högsta nivån.

2.2 Lagt till egenhändigt undertecknad ansökan med en elektronisk signatur på Mina sidor. Har även lagt till en utförligare beskrivning av fullmaktshavare.

2.3 Avsnittet flyttats från 4.4. Förtydligande om rätten till ersättning efter 65-års ålder. Lagt till Domsnytt 2015:011 och KR-dom med mål nr 4368-13.

2.4 Avsnittet har flyttats från 4.3.

2.5.1 Nytt avsnitt *Hantera läkarutlåtande utan ansökan*.

2.5.2 Avsnittet flyttats från 4.5.

2.6 Nytt avsnitt *Försäkringsmedicinsk rådgivare och Metodstöd om fördjupat stöd*.

2.7.1 Tagit bort att avvisning sker när ansökan saknas.

2.8 Nytt avsnitt *Avskriva ansökan*.

Kapitel 3

Hela kapitlet är omarbetat och det som inte är förmånsspecifikt har tagits bort. Inga ändringar i sak.

Kapitel 4

4.3 Uppdatering av namnen på funktionsrättsförbunden.

4.4.2 Ändring av rubrik. Förtydligande om personlig assistans och assistansersättning. Lagt till att efterkontroll av handikappersättning ska ske i samband med ett beviljande av assistansersättning.

4.4.4 Lagt till förtydligande om vilken hjälp en person behöver för att kunna förvärvsarbeta eller studera. Nytt avsnitt om studiestartsstöd.

4.5 Avsnittet flyttats från 4.8.

4.6 Avsnittet flyttats från 4.9.

4.7 Avsnittet flyttats från 4.10 och rubriken har ändrats.

4.8. Avsnittet flyttats från 4.11 och 4.11.4. Avsnittet har omarbetats och Domsnytt 2014:019 samt HFD-mål 2014 ref. 17 har lagts till.

4.8.1 Avsnittet om ledsyn (tidigare 4.11.2) finns i detta avsnitt.

4.9 Avsnittet har flyttats från 6.8 och rubriken har ändrats. Förtydligats att avsnittet är ett metodstöd. Lagt till att vid registrering av efterkontroll beskriva vad som särskilt ska följas upp.

Kapitel 5

Merkostnader har fått eget kapitel och det är omarbetat.

5.1 Lagt till att det är endast personens egna kostnader som kan ligga till grund för merkostnader. Avsnitt med rubrik *Övriga merkostnader* (tidigare i avsnitt 4.7.1) har arbetats in i detta avsnitt.

I avsnitt *Betydande merkostnader* har gränsvärdet för rätt till handikappersättningens olika nivåer tagits bort, istället finns hänvisning till avsnitt 4.6.

Lagt till i avsnitt *Framtida kostnader* om god man och förvaltare.

Nya avsnitt *Avskrivning av merkostnad* och *Förhållningssätt merkostnader*.

5.1.1 Avsnittet flyttats från 4.7.5. En fråga på listan har lagts till.

5.1.2 Förtydligande om andra huvudmän.

5.1.3 Text om Rättsligt ställningstagande 2009:2 (tidigare avsnitt 4.7.3) har omarbetats.

5.2.1 Förtydligande om merkostnad för extra rum eller bostadsyta. Lagt till om ökade kostnader för uppvärmning och driftskostnader.

5.2.2 Förtydligande om *Hundar som hjälpmedel*.

5.2.3 Nytt avsnitt *Omvårdnadsavgift eller omsorgsavgift*. Lagt till i avsnitt *Preparat* vad Patientsäkerhetslagen kräver av läkare. Lagt till i avsnitt *Förbrukningsartiklar* om kommunens ansvar. *Dyrare kost* har fått ny rubrik och har omarbetats. Lagt till Domsnytt 2013:009 samt KR-dom med mål nr 3556-12. *Rehabiliteringsvistelse* (tidigare Hälsoresor) har förtydligats.

5.2.4 *Kostnader för assistenter* och *kostnader för Kommunal hemtjänst* har förtydligats. *Hushållsnära tjänster* har omformulerats.

5.2.5 *Sjuk- och behandlingsresor* har omformulerats. Avsnitt om *Bilstöd* har uppdaterats. *Resor med bil till och från arbete och studier* har omformulerats. Lagt till om skatteavdrag och tidigare beräkningsexempel har tagits bort. Ny rubrik *Kostnader för större bil, ersätter Fasta kostnader för bil oavsett om bilen används för resor till och från arbete eller andra resor*.

5.2.6 Avsnitt *God man eller förvaltare* har ny rubrik och har omarbetats. Domsnytt 2015:011 har lagts till.

5.3 Uppdatering av funktionsrättsförbund.

6.2.2 Lagt till att personer som är blinda eller gravt hörselskadade med beviljad ersättning på lägsta nivån får behålla ersättning vid boende i gruppboende.

6.2.3 Lagt till att merkostnader för hjälp och tillsyn för en person med funktionsnedsättning som bor i en servicelägenhet bör godtas.

6.3.1 Förtydligande av begreppet institutionsvistelse avseende familjehem.

Kapitel 7

7.2 Förtydligande att omprövning av handikappersättning avgörs av den särskilt utsedda beslutsfattaren.

7.3 Borttagande av punkt att handläggaren avgör omprövning av handikappersättning i vissa fall (50 kap. 14 § SFB).

7.8 Nytt avsnitt *Interimistiska beslut*.

Kapitel 8

Hela kapitlet har omarbetats. Förtydligande om skillnad mellan omprövning och efterkontroll. Förtydligande att beslut om omprövning alltid fattas av den särskilt utsedda beslutsfattaren. Förtydligande att beslut om handikappersättning alltid omprövas vid beviljande av annan förmån eller nivå av dessa förmåner. Förtydligande om omprövning med anledning av ändrade förhållanden. Förtydligande i rubriken att avsnittet om efterkontroll är ett metodstöd.